_____
(savivaldybė, mokykla)

_____ klasės (grupės) mokinio (-ės) _____
(vardas ir pavardė)

LIETUVIŲ KALBA (VALSTYBINĖ)

Skaitymo, kalbos vartojimo ir rašymo testai

Mokyklinio brandos egzamino užduotis
(pagrindinė sesija)

2011 m. birželio 1 d. **Trukmė – 3 val. (180 min.)**

NURODYMAI

- Pasitikrinkite, ar egzamino užduoties sąsiuvinyje nėra tuščių lapų ar kito aiškiai matomo spausdinimo broko. Pastebėję praneškite egzamino vykdytojui.
- Rašykite **mėlynai rašančiu** parkeriu ar tušinuku aiškiai ir įskaitomai. Pieštuku ar neaiškiai parašyti atsakymai vertinami kaip neteisingi. Koregavimo priemonėmis naudotis negalima.
- Atlikdami 1-ąją skaitymo testo užduotį, atsakymus rašykite po klausimu paliktose eilutėse. Į klausimus atsakykite tiksliai ir glaustai. Jūsų atsakymai turi tilpti paliktose eilutėse. Jei neprašoma cituoti ar pateikti pavyzdžių iš teksto, **atsakymus formuluokite savais žodžiais**. Bus vertinami tik tie 2-osios skaitymo testo užduoties atsakymai, kurie parašyti ATSAKYMŲ lentelėje.
- Atlikdami rašymo užduotį, naudokitės juodraščiu. Jam palikta vietos užduoties sąsiuvinyje. Juodraštis nebus vertinamas, todėl pasilikite pakankamai laiko savo darbui perrašyti į švarraštį. **Jeigu rašymo užduotis bus įvertinta 0 taškų, egzaminas bus neišlaikytas.**

Linkime sėkmės!

ĮVERTINIMAS TAŠKAIS

Skaitymo testas	Kalbos vartojimo testas	Rašymo testas	TAŠKŲ SUMA
25	25	50	100

Vertinimo komisijos pirmininkas _____
(parašas, vardas ir pavardė)

Vertintojai: (I) _____
(parašas, vardas ir pavardė)

(II) _____
(parašas, vardas ir pavardė)

© Nacionalinis egzaminų centras, 2011

I. SKAITYMO TESTAS
(Trukmė – 45 min.)

1 užduotis. *Perskaitykite tekstą ir atsakykite į klausimus.*
Skaitmenimis sunumeruotos pastraipos. (13 taškų)
Pastaba. *Atsakymus į klausimus formuluokite savais žodžiais, aiškiai ir glaustai.*
Jei neprašoma pateikti pavyzdžių iš teksto, necituokite.

Kodėl džinsai tokie populiarūs?

1 Džinsus mūvime dažnai. Vieniems šis drabužis tinkamas ir darbui, ir poilsiui, kiti su džinsais tik daržus ravi ar automobilį remontuoja, tačiau retas jų apskritai atsisako. Jokia kita prekė – nei kompiuteriai, nei kompaktinės plokštelės, nei lūpų dažai, nei joks kitas drabužis – nėra tokia populiari, kaip šios mėlynos medvilninės kelnės. Be abejo, džinsai labai funkcionalus drabužis – patogus, tvirtas, nereikalaujantis ypatingos priežiūros, tačiau tokia yra ir kareiviška žygio uniforma. Deja, ji netapo labai populiari. Vadinasi, yra kažkas daugiau!

2 Džinsų funkcionalumas – tik jų populiarumo sąlyga. Juk vien funkcionalumu neįmanoma paaiškinti kone stebuklingos džinsų savybės įsiskverbti į visus socialinius sluoksnius – džinsus mūvi turtuoliai ir benamiai, tarnautojai ir statybininkai, direktoriai ir sekretorės – ir pavergti įvairaus amžiaus žmones: juos nešioja vaikai, paaugliai, jauni puošeivos, senukai... „Džinsų mūvėtojo neįmanoma apibrėžti nei pagal socialinę klasę, nei pagal amžių“, – knygoje „Populiariosios kultūros supratimas“ teigia kultūrologas Džonas Fiskė.

3 Galima manyti, kad džinsus mėgsta tik „žalias jaunimėlis“ ir darbininkai, tačiau jų nevengia ir generalinis įmonės direktorius, šeštadienio vakarą su draugais leidžiantis sode. Dėvėdamas džinsus jis demonstruoja jaunatvišką energiją, laisvumą ir džiaugsmą. Pamenate TV reklamą, kur per balą panūdęs peršokti kunigas kilsteli sutaną? Po ja išvystame mėlynuosius džinsus. Juos dėvi net dvasininkai! Taigi džinsai – tai išsivadavimas iš socialinių vaidmenų primetamų elgesio ir tapatybės apribojimų.

4 Kultūrologas Dž. Fiskė atliko tyrimą – savo studentų klausė, ką jiems reiškia džinsai. Vienas populiariausių atsakymų: džinsai – tai laisvė būti savimi. Tačiau iš esmės tai, kad džinsai nerodo socialinio statuso, yra ne laisvė būti savimi, o laisvė pasislėpti! Džinsai kuria vidutinybės fasadą, kuris maskuoja geriau nei tamsūs akiniai, makiažas ar atsaini veido išraiška. Žvelgdami į džinsais mūvintį žmogų, vargu ar atspėsime, kas jis... Iš čia kyla didžiausias džinsų paradoksas: trokšdami būti savimi, pirmenybę atiduodame drabužiui, kurį renkasi visi! Juk originaliau būtų vilkėti indišką sarį ar oranžinį budistų drabužį. Tačiau troškimas būti savimi nereiškia noro iš esmės skirtis nuo visų kitų – tai greičiau siekis pabrėžti savo individualumą bendruomenėje. Todėl renkamės džinsus, kuriuos dėvi visi, tačiau ieškome išskirtinio jų modelio, siuvinėjame, plėšome, mūvime su aukštakulniais ar sportiniais bateliais... Taigi individualumas turi savo ribas, kurias nubrėžia visuomenė. Peržengus jas, prasidėtų atskirtis ir vienatvė. Todėl, net trokšdami būti nepakartojami, derinamės prie bendruomenės.

5 Kiti studentų atsakymai į klausimą apie džinsų reikšmę buvo siejami su fiziniu darbu, stiprybe, aktyvumu, energija, kūno patrauklumu. Tai – reikšmės, kuriomis ir vėl neigiami klasiniai skirtumai (išvardytų savybių trokšta visų socialinių sluoksnių žmonės). Iš išvardytųjų reikšmių vyrams aktualiausia fizinis darbas (jį dirbdamas atrodai stiprus ir vyriškas), jėga, sporto laimėjimai; moterims – išorinis patrauklumas. Tačiau šie skirtumai nėra reikšmingi – vyrams taip pat svarbi išvaizda, moterims – stiprybė ir kitos „vyriškos“ džinsų reikšmės. Amerikiečiams džinsai vis dar siejasi su kaubojais ir vesternų mitologija. Tačiau juos perėmusios kitos kultūros teikia kitokią reikšmę, pavyzdžiui, buvusioje Sovietų Sąjungoje jie reiškė drąsą, pasipriešinimą ir iššūkį.

6 Džinsai gali būti „belyčiai“, tačiau gali ir ypatingai pabrėžti moteriškumą ar vyriškumą. Jie gali būti bendruomeniški (tradiciniai, mėlyni), gali būti ir itin individualūs (ypatingai suplėšyti, nutrinti, spalvoti, brangūs, itin originalūs). Džinsai neturi vienos reikšmės (kaip policininko uniforma, kunigo sutana ar vestuvinė suknelė), jų reikšmių – begalės. Ir tik nuo džinsų mūvėtojo asmenybės priklauso, kuri reikšmė jam aktuali, svarbi ir kurią jis stengsis pabrėžti.

Pagal Ramunę Žaržojutę

Klausimai ir atsakymai

	Čia rašo vertintojai I	II	III
1. Parašykite **dvi** vyraujančias nuomones apie džinsų paskirtį. (1 pastraipa) _____ _____ *(2 taškai)*	___	___	___
2. Suformuluokite 1-oje pastraipoje keliamą klausimą. _____ _____ *(1 taškas)*	___	___	___
3. Kurios **dvi** džinsų ypatybės lemia jų populiarumą? (2 pastraipa) _____ _____ *(2 taškai)*	___	___	___
4. Suformuluokite mintį, kuri iliustruojama pavyzdžiais apie džinsus mūvintį kunigą ir įmonės vadovą. (3 pastraipa) _____ _____ *(1 taškas)*	___	___	___
5. Kuo prieštaringas pomėgis mūvėti džinsus? (4 pastraipa) _____ _____ *(2 taškai)*	___	___	___
6. Kurias **tris** išvadas padarė Džonas Fiskė, apibendrindamas tyrimą? (5 pastraipa) _____ _____ *(3 taškai)*	___	___	___
7. Kas nulemia džinsų pasirinkimą? (6 pastraipa) _____ _____ *(1 taškas)*	___	___	___
8. Suformuluokite pagrindinę teksto mintį. _____ _____ *(1 taškas)*	___	___	___

Taškų suma (maks. 13)			

2 užduotis. *Skaitydami tekstą raskite, kur turėtų būti iš teksto išimti sakiniai* ***A–O****.*
Vienas sakinys yra ne iš šio teksto.
Atsakymus rašykite kitame puslapyje pateiktoje ***ATSAKYMŲ*** *lentelėje.*
0 *atvejis – pavyzdys. (12 taškų)*

Karalaitė nebuvo protinga

– Labai gražios pintinės! Tik bulvėms jau netinka. ***(0)*** ***H***

Ji žino, kas tai pasakė, ji girdėjo jo žingsnius, nors net nepažvelgė į jo pusę. Tai tas juodaplaukis iš gretimo namo ją kalbina. **(1)** _____ Grįžęs iš darbo, jis per jų kiemą eina į upę maudytis.

Mergaitė pakėlė juodas dideles akis.

– Į jas galima rinkti uogas.

Jos balsas virpėjo, skruostai kaito. **(2)** _____ Dabar, atrodo, jos žodžiai buvo protingi.

– Nuostabias rankas turite, mergužėl, – pabrėždamas žodį „nuostabias“, Ignacas švystelėjo per petį didžiulį rankšluostį ir nuėjo.

(3) _____ Jis patvirtino tai, ką pati žino. Šią vasarą ji netikėtai pamatė, kad jos rankos gražios. **(4)** _____ Jos buvo apvijusios vyriškio kaklą ir glostė jo plaukus. Akimirką prabėgo keista mintis: ji mato ne kitos moters rankas, o savo pačios – laikančias ne vytelių* glėbį, o savo laimę.

(5) _____ Ir tik ji viena žino, kaip reikia prižiūrėti rankas, kurios per dieną pintines pynė arba piktžoles rovė.

Ji privalo būti graži, kaip ir visos kitos merginos, kurių dauguma, kaip žiūri, gražios.

(6) _____ Tikriausiai taip, nors nė vienas vyriškis dar nėra jai šito sakęs. Bet pasakys, tai aišku. Pasakys Ignacas! Ne! Karalaitis! Žengdamas pro šalį, karalaitis staiga nustebęs sustos ir pasakys sujaudintu balsu: **(7)** _____

Aišku, ji ne karalaitė, ir niekas jos neneš ant rankų. **(8)** _____ Ne lysvė, neišravėsi. Ir kam ravėti. Tegu...

Gyvenimas vis vien įdomus ir net gražus. Ji renka vienodas vyteles, deda vieną šalia kitos. **(9)** _____ Kas kartą vis ryškiau, protingiau, nuosekliau. Svajonės – nors ranka paliesk, tokios gyvos ir tikros, kaip upė, kaip pabudusi širdis, kurios užsupti negali.

(10) _____ Trečios dienos rytas išaušo skaidrus kaip krištolas ir pilnas skambiausių garsų.

Ji bėgo su dviem pintinėm, nesulaikydama virpulio ne tiek dėl ryto vėsumos, kiek dėl apėmusio nerimo.

Uogauti! Grybauti! Braidyti po rasą! Po dviejų dienų lietaus tiesiog irstytis nepabaigiamose miško maudynėse. **(11)** _____ Bet juk uogauti – tai kvėpuoti laisve, o ne pintines pinti, sėdint vienoje vietoje ir tik mintimis nuklystant į fantazijos pasaulius. Girioje pasaka šalia tavęs – regima, apčiuopiama.

* vytelė – *karklo atžala, paruošta kam pinti, rišti, vynioti ir pan.*

(12) _____ Štai čia apgriuvę didžiulėmis šaknimis surakinti mūrai, o ten gyvos medžių pilys, o toliau skynimai**, kur saulė krauna atsargas – visa tai gyva, nesibaigianti pasaka, jei tik į ją ateina karalaitė su žmogaus siela.

** skynimas – *išskinta, iškirsta miško vieta.*

Pagal Juozą Grušą

SAKINIAI

A Nuostabias..., galvojo ji, na, žinoma, ir gražias...

B Bet ar ji graži?

C Jai atrodo, kad taip ji renka savo dienas, riša į vieną audinį.

D „Kokia graži mergina!“

E Žinoma, ne kiekvienam tas būtų malonu.

F Vasarotojai jį vadina Ignacu, ji visada suklūsta, išgirdusi tą vardą.

G Ji visada bijo, kad nepasakytų ko nors „ne taip“.

H *Per daug gudriai išlankstytos.*

J Dvi dienas lijo ramus vasaros lietus.

K Tik apsidairyk, paliesk ranka.

L Pamatė, žiūrėdama į kitos moters rankas.

M Virš laukinės obels švietė dangus.

N Nuo tos dienos ji pradėjo puoselėti rankas.

O Bet kuo ji kalta, kad širdyje pridygsta neprotingų minčių.

ATSAKYMAI

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
H												

Taškų suma (maks. 12)			

Skaitymo testo taškų suma (maks. 25)			

II. KALBOS VARTOJIMO TESTAS

(Trukmė – 45 min.)

1 užduotis. *Kairėje pateiktus žodžius ar žodžių junginius parašykite nurodytu skaičiumi ir reikiamu linksniu.*

0 *atvejis – pavyzdys. (20 taškų)*

	Apie karjerą ir šeimą	*Čia rašo vertintojai* *I*	*II*	*III*
(0) *noras*	Visai nesuprantu žmonių ***(0)*** *noro* išgarsėti. Galbūt tai daryti verčia baimė, kad gyvenimas praeis veltui? Gal žmonėms			
(1) sąmonė	atrodo – jei tu įsitvirtinsi kažkieno **(1)** _____, tai tikrai pajusi, kad ne veltui gyvenai?	___	___	___
(2) tas	Buvo laikas, kai aš pati sąmoningai **(2)** _____ siekiau. Pirmas darbas, kurį laimėjau	___	___	___
(3–4) žinomi žmonės	įveikusi konkursą, buvo televizijos diktorės – taigi iškart tapau atpažįstama. Tada dar nebuvo laidų vedėjų, tik diktoriai, kurie buvo laikomi **(3–4)** _____	___	___	___
(5–6) tas metas	_____. Panašiai kaip vienos rūšies pienas ar duona... Televizijos režisierės **(5–6)** _____	___	___	___
	_____ man sakydavo, kad nė viena moteris nėra atsisakiusi diktorės darbo, o aš tikinau, kad atsisakysiu. Ir iš tiesų	___	___	___
(7) beprasmiškos	atsisakiau, nes man šios pareigos visiškai nepatiko, atrodė **(7)** _____.	___	___	___
(8) televizija	Jau buvau bebaigianti žurnalistikos studijas, kai laimėjau kitą konkursą **(8)** _____. Gavau laidos vedėjos darbą	___	___	___
(9–10) trys šimtai	įveikusi beveik **(9–10)** _____	___	___	___
	_____ varžovų. Šis darbas reikalauja labai daug savybių, todėl tenka ilgokai ieškoti	___	___	___
(11–12) tinkami asmenys	**(11–12)** _____ _____. Mat reikia geros dikcijos, gero balso, fizinių duomenų, be to, žmogus turi	___	___	___
(13) iškalbus	būti **(13)** _____, nebijoti kameros. Tai sugeba ne kiekvienas.	___	___	___

		Čia rašo vertintojai I	II	III
(14) jaunystė	Be abejo, **(14)** _____ man labai rūpėjo visiems kažką įrodyti. Ir dabar daugybė jaunų moterų daro tą patį. Vis	___	___	___
(15–16) jaunos moterys	pasvarstau, kas verčia **(15–16)** _____ _____ taip elgtis? Dabar esu įsitikinusi, kad	___	___	___
(17) pastaroji	šeima, draugai, bičiuliai svarbiau už profesinę veiklą. Vis dažniau galvoju, kaip **(17)** _____ riboti, nes per darbo	___	___	___
(18) viltis	sezoną sukuosi lyg voverė rate be **(18)** _____ iš jo ištrūkti: filmavimai, montažai, parduotuvė, kirpykla... Žinoma,	___	___	___
(19) kelionės	randu laiko **(19)** _____, nors tai ir gana įprastos atostogos. Man atrodo, kad tikriausias dalykas yra daryti malonias	___	___	___
(20) artimieji	staigmenas **(20)** _____, ir aš stengiuosi išnaudoti kiekvieną tokią akimirką. *Pagal Editą Mildažytę*	___	___	___

Taškų suma (maks. 20)			

2 užduotis. *Iš kairėje pateiktų veiksmažodžių padarykite tinkamas asmenuojamąsias formas ir įrašykite jas į tekstą.* ***0*** *atvejis – pavyzdys. (20 taškų)*

Esamasis laikas

		Čia rašo vertintojai I	II	III
(0) *vykti* (1) kilti (2) susigrūsti (3) užlieti (4) rūpintis (5) grožėtis	Aš beveik kiekvieną pavasarį ***(0)*** *vykstu* į pamarį stebėti potvynio. Dažniausiai potvyniai čia **(1)** _____ dėl to, kad Nemuno vagoje **(2)** _____ ledai. Gausybė vandens tada žaibiškai **(3)** _____ didžiulius pievų plotus. Tai labai įspūdingas reiškinys, todėl aš **(4)** _____ į kelionę pasikviesti ir draugų – juk daug smagiau, kai potvynio didybe **(5)** _____ ne tu vienas.	___ ___ ___ ___ ___ ___	___ ___ ___ ___ ___ ___	___ ___ ___ ___ ___ ___

Būtasis kartinis laikas

(6) suburti (7) ilsėtis (8) talkinti (9) lyti (10) džiaugtis (11) neišsigąsti	Mums, Anykščių regioninio parko darbuotojams, labai smagu, kad mes jau aštuntą kartą **(6)** _____ mokinius į vasaros stovyklą. Mokiniai ne tik **(7)** _____, bet ir **(8)** _____ ekologinėje akcijoje. Nors beveik ištisai **(9)** _____, mes labai **(10)** _____, kad Šventosios upę valantys stovyklautojai **(11)** _____ prasto oro.	___ ___ ___ ___ ___ ___	___ ___ ___ ___ ___ ___	___ ___ ___ ___ ___ ___

Būsimasis laikas

(12) sugniaužti (13) tęsti (14) apžiūrėti (15) pabūti (16) rinktis	Žinau, kad jis, nepaisydamas mano prieštaravimų, **(12)** _____ tvirta ranka man alkūnę ir **(13)** _____ savo kalbą. Eime, mes kartu **(14)** _____, kur viskas sudėta. Aš **(15)** _____ su jumis, kol **(16)** _____, kas jums reikalinga.	___ ___ ___ ___ ___	___ ___ ___ ___ ___	___ ___ ___ ___ ___

Liepiamoji ar tariamoji nuosaka

(17) neįžeisti (18) stengtis (19) nepeikti (20) aptarti	Jei norite, kad jūsų pastaba **(17)** _____ kito žmogaus – **(18)** _____ neužgauti jo savigarbos. Niekada **(19)** _____ kito asmens viešai. Jei tikrai norite padėti, **(20)** _____ atliktą darbą, o ne jį atlikusio žmogaus bruožus.	___ ___ ___ ___	___ ___ ___ ___	___ ___ ___ ___

Taškų suma (maks. 20)			

3 užduotis. *Pasirinkite vieną iš trijų po tekstu pateiktų neasmenuojamųjų veiksmažodžio formų ir įrašykite į tekstą.* ***0*** *atvejis – pavyzdys. (10 taškų)*

Futbolą išrado televizija

	Čia rašo vertintojai I	II	III
Šitas tekstas ***(0)*** *skiriamas* žmonėms, kurie nemėgsta futbolo. Tiems, kurie mano, kad vyrų būrys, **(1)** _____ vieną kamuolį, atrodo mažų	___	___	___
mažiausiai keistai. Kad futbole per mažai įvarčių, vadinasi, geriau **(2)** _____, iš viso nieko nevyksta.	___	___	___
Bet vieną kartą pakentėkite tas dvi valandas ir pamatysite, kad, regis, netelevizi̇škas futbolas **(3)** _____ būtent televizijai. Tai ne krepšinis,	___	___	___
kuriame, **(4)** _____ televizijos įgeidžius, sutrumpėjo kėliniai,	___	___	___
atsirado daugiau pertraukėlių. Futbolui **(5)** _____ paisyti ekrano	___	___	___
įnorių, pati televizija turėjo taikytis prie jo. Ir atrodo, kad ji dar kartą išrado šį žaidimą.			
Neabejojame – **(6)** _____ rungtynes suprasite, kad futbolas	___	___	___
yra unikalus programos draustinis, kuriame visas 45 minutes nėra reklamos intarpų. Kas dar televizijoje turi tokią privilegiją?			
Televizija, **(7)** _____ futbolą, žadina kovos instinktus. Dvi	___	___	___
valandas ji laisto žiūrovus kontrastinėmis emocijų dušo čiurkšlėmis. Žaidimas dar **(8)** _____, o dramaturginė veiksmo spyruoklė jau	___	___	___
(9) _____: stadionas riaumoja, gladiatoriai trypia prieš	___	___	___
(10) _____ į aikštę. Ir štai arenos vartai atsiveria...	___	___	___

Gero futbolo!

Pagal Žygintą Pečiulį

(0) *skiriamas, skiriant, skirdamas*
(1) gainiojant, gainiojus, gainiojantis
(2) pagalvodami, pagalvojus, pagalvoję
(3) sukurtas, sukūręs, sukurdamas
(4) tenkindamas, tenkinant, tenkinantis
(5) atsisakiusiam, atsisakius, atsisakydamas
(6) stebint, stebėsiant, stebėdami
(7) rodžius, rodydama, rodant
(8) neprasidėjus, neprasidėdamas, neprasidėjęs
(9) įtempta, įtempusi, įtempdama
(10) įleisdami, įleidžiantys, įleidžiami

Taškų suma (maks. 10)			
Pirminė kalbos vartojimo testo taškų suma (maks. 50)			
Galutinė kalbos vartojimo testo taškų suma (50:2=25)			

III. RAŠYMO TESTAS

(Trukmė – 90 min.)

Užduotis. *Pasirinkite vieną iš dviejų (**A** arba **B**) klausimų ir parašykite 200–250 žodžių straipsnį į jaunimo žurnalą. (50 taškų)*

A Kodėl skaityti grožinę literatūrą prasminga?

B Kodėl jauni žmonės maištauja?

Straipsnyje:

- pristatykite du skirtingus požiūrius į svarstomą problemą;
- išdėstykite savo požiūrį ir jį pagrįskite;
- grįsdami savo mintis, remkitės ne vien asmenine patirtimi, bet ir pateikite pavyzdžių iš visuomenės gyvenimo, literatūros, meno kūrinių ar kt.

Pastabos:

1. *Straipsnio pasirašyti nereikia.*
2. *Perrašę straipsnį į švarraštį, suskaičiuokite žodžius ir paraštėje pažymėkite 200 žodžių ribą. Jei parašėte mažiau, taip pat nepamirškite nurodyti žodžių skaičiaus.*
3. *Neliniuotos juodraščio eilutės skirtos straipsniui planuoti.*

Juodraštis

Švarraštis

Čia rašo vertintojai		
I	*II*	*III*

Čia rašo vertintojai

I	*II*	*III*

Čia rašo vertintojai
I *II* *III*

Žodžių skaičius _____

RAŠYMO TESTO VERTINIMAS

Kriterijus	**Maks. taškų skaičius**	**VERTINTOJŲ SKIRTI TAŠKAI**		
		I	II	III
TURINYS	5			
STRUKTŪRA	5			
STILIUS IR ŽODYNAS	5			
GRAMATIKA	5			
RAŠYBA IR SKYRYBA	5			
Taškai	25			

Taškų sandauga	**25 x 2=50**			

Taškai, atimami už nepakankamą žodžių skaičių	-1/-2/-3/-4/-5			

GALUTINĖ TAŠKŲ SUMA	**50**			